

Llengua Catalana Estàndard en els Mitjans de Comunicació

2015/2016

Codi: 103845

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501928 Comunicació Audiovisual	FB	1	2

Professor de contacte

Nom: David Paloma Sanllehí

Correu electrònic: David.Paloma@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisites

El coneixement d'aspectes bàsics de la llengua catalana no és una condició exigida per cursar aquesta assignatura: sí que és una condició necessària, tanmateix, per assolir-ne els objectius.

Els alumnes farien bé de repassar els continguts que es detallen a continuació, abans d'emprendre l'assignatura i també durant el període d'aprenentatge:

- Les regles d'accentuació i la dièresi
- L'apostrofació. Norma general i casos especials
- Les concordançes entre subjecte i verb i en construccions esdevenimentals
- El gènere dels substantius i els substantius amb doble gènere
- El nombre en els substantius i els adjectius. Les formes amb la terminació <-s> o <-os>
- Les formes no personals del verb: infinitius i participis estàndard
- Les perífrasis modals i aspectuals.

Objectius

La matèria de llengua s'inclou, a primer curs, en la formació bàsica i obligatòria dels graus de Periodisme, Comunicació Audiovisual i Publicitat i Relacions Públiques. Són 12 ECTS (6 de llengua catalana i 6 de llengua castellana), que s'afegeixen als 18 ECTS de comunicació, als 6 ECTS de teoria i tècnica del periodisme, als 6 ECTS d'història, als 6 ECTS de sociologia i als 12 ECTS d'escriptura periodística.

A primer i a segon curs es concentren els 60 ECTS de formació bàsica, entre els quals hi ha els 12 ECTS de llengua. L'assignatura *Llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació* (6 ECTS), juntament amb *Estàndard oral i escrit de la llengua espanyola* (6 ECTS), formen els crèdits de formació bàsica referits a la matèria de llengua.

El pla d'estudis que comprèn l'assignatura *Llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació* es fonamenta en les competències relacionades amb la creació i producció de continguts, basades de manera concreta en capacitats derivades de les ciències del llenguatge. Els tres primers cursos de cada grau garanteixen una formació bàsica i generalista en què se subratlla l'adquisició gradual de teoria i pràctica de les habilitats específiques del periodisme, la comunicació audiovisual i la publicitat i les relacions públiques.

L'assignatura *Llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació* contribueix a la formació del perfil professional, en televisió, en ràdio, en premsa escrita, en gabinets de premsa o en els mitjans de

comunicació en línia. És molt alt, doncs, l'interès per la llengua en el desenvolupament professional que té lloc en un entorn de cultura i llengua catalanes.

Els objectius formatius de l'assignatura són els següents, sempre relacionats amb coneixements, habilitats i actituds, i també d'acord amb els cinc punts del programa de l'assignatura:

- > Conèixer les característiques i els condicionaments dels textos propis dels mitjans de comunicació.
- > Analitzar l'estandardització de la llengua catalana oral en el procés de normalització i consolidació lingüístiques.
- > Consolidar els coneixements i l'aplicació de la normativa catalana, per arribar a tenir un domini complet del sistema lingüístic.
- > Conèixer i dominar la pronunciació formal.

Competències

- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Dominar l'espanyol i el català orals i escrits per a emprar-los en la comunicació audiovisual.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
2. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
3. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
4. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
5. Divulgar els coneixements i innovacions de l'àrea.
6. Expressar-se oralment i per escrit amb correcció.
7. Produir discursos audiovisuals lingüísticament correctes.
8. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

1. Llengua catalana oral

- 1.1. Característiques de la llengua parlada
- 1.2. Criteris de pronunciació. L'aplicació de la *Proposta de l'IEC per a un estàndard oral* en els mitjans de comunicació
- 1.3. L'eficiència locutiva: Escriure per a l'oïda. Adequació als diferents registres orals

2. Llengua i variació funcional

- 2.1. La situació comunicativa
- 2.2. Els mitjans de comunicació com a reflex de la diversitat lingüística

2.3. Les variacions pel canal, pel tema, pel to i pel tenor

3. Norma i estàndard

3.1. El procés d'estandardització: composicionalitat i polimorfisme

3.2. Les eines de consulta per al professional

3.3. La normativa catalana i els llibres d'estil

4. Qüestions avançades de gramàtica i lèxic

4.1. Articles, quantitatius i possessius. Expressions temporals i pronoms.

4.2. Preposicions. Canvi i caiguda de preposicions

4.3. Recursos fraseològics propis del periodisme, interferències i implantacions

5. Gramàtica textual

5.1. La llengua com a acte. Implícits i supòsits.

5.2. Cohesió i coherència textual

5.3. Organització de les dades del text. Recursos discursius. Seqüències textuais.

Metodologia

El mètode docent entorn de l'assignatura *Llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació* se centra en el recull d'evidències que il·lustren les fites, els esforços i el progressos de l'estudiant, cosa que proporciona com a mínim dues bondats implícites:

a) Donar espai per a la reflexió de l'aprenentatge i per a la visualització dels resultats de l'aprenentatge

b) Comprometre l'estudiant en la capacitació professional gràcies a la demostració de les seves pròpies habilitats lingüístiques.

El recull d'evidències es concreta, segons el grup, en una carpeta d'aprenentatge i/o en una gramàtica personalitzada. Els estudiants han de conèixer els objectius i els continguts de l'assignatura, han de seguir les activitats formatives que es proposin, han d'assistir regularment a classe... però sobretot han de construir el seu propi coneixement entorn de la "llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació" amb evidències sobre la incorporació, l'aplicació i l'aprofundiment del seu aprenentatge. Així, la presentació inicial de l'assignatura no és una simple exposició d'objectius, temari i bibliografia, sinó, sobretot, la presentació d'una manera d'assolir els objectius considerant el temari i considerant la bibliografia; una estratègia d'ensenyament... perquè l'aprenentatge arrenca, no amb posterioritat a la presentació, sinó llavors mateix.

El recull d'evidències no vol ser el producte de l'aprenentatge de l'estudiant sinó el reflex del seu procés i del seu progrés d'aprenentatge. És per això que el recull arrenca amb un índex formatiu que s'ha d'anar reorganitzant, completant i millorant al llarg del quadrimestre, d'acord amb activitats pautades i amb més activitats personalitzades. D'una banda, l'índex formatiu és un, però obert i revisable al llarg del quadrimestre. D'altra banda, les activitats formatives són diverses i abracen tant continguts conceptuals com continguts procedimentals amb una finalitat constantment reguladora, capaç d'ajustar les activitats al procés d'aprenentatge.

Els estudiants completen el recull amb evidències diferents. Destaquen errors de diversa índole que troben en els mitjans de comunicació, i també apunts d'altres matèries. És notable el desplegament d'evidències segons el procés d'aprenentatge de cada estudiant, com també ho és el valor de les tutories en la gestió d'encerts i d'errors.

El professor acompanyarà el procés d'aprenentatge de l'alumne a la classe, en les activitats dirigides i a través de les tutories. I farà per manera que el caràcter pràctic de l'assignatura no impedeixi en cap moment la promoció de la reflexió crítica i el pensament abstracte, eines bàsiques per a la maduració cognitiva i personal dels estudiants. El tracte personalitzat, a més, permetrà que els continguts del programa es puguin adaptar a les necessitats cognitives i instrumentals de cada un d'ells.

L'alumne castellanoparlant i provinent de fora dels Països Catalans i, per tant, sense escolarització prèvia en llengua catalana, haurà de seguir un pla de treball ajustat a algun dels recursos següents per aprendre català, i ho haurà de fer de manera paral·lela a l'assistència setmanal a les classes de teoria i de seminaris.

> *Gramàtica pràctica del català*, Bastons, N.; Bernadó, C.; Comajoan, Ll., Editorial Teide, 2011.

> Romanica Intercom. <http://www.romanicaintercom.com/>

> Argumenta. http://wuster.uab.cat/Web_Argumenta_Obert/

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Comprensió de les obres de referència	15	0,6	1, 2, 3, 4, 6, 7
Introducció als llibres d'estil dels mitjans de comunicació en català	4	0,16	1, 4, 7
Lectura inicial discrecional	0,5	0,02	6, 7
Observació guiada d'usos lingüístics en els principals mitjans de comunicació en català	10	0,4	1, 2, 6, 7
Redacció i locució de textos en llengua estàndard	10	0,4	2, 4, 6, 7
Reforç de la normativa escrita d'acord amb els errors detectats en l'elaboració de textos	8	0,32	2, 4, 6, 7
Resolució guiada de dubtes lingüístics a partir de la consulta de diverses eines, en paper i en línia	4	0,16	6, 7
Resolució i correcció d'un text sobre els nivells d'eficiència locutiva	1	0,04	3, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Pràctiques ortofòniques	3	0,12	6, 7
Resolució de dubtes	4,5	0,18	4

Tipus: Autònomes

Abordatge individual d'un llibre sobre la llengua en els mitjans de comunicació	20	0,8	2, 3, 4, 7
Elaboració textos descriptius (perfil de personatge conegut, per exemple)	6	0,24	6, 7
Elaboració textos explicatius i argumentatius entorn d'una obra narrativa (ressenya radiofònica, proposta de ruta turística...)	6	0,24	2, 4, 6, 7
Elaboració textos per ser dits i textos per ser llegits (titulars i encapçalaments)	6	0,24	6, 7
Escriure un monòleg per a un programa d'humor	6	0,24	2, 4, 7
Esquematitzar i locutar editorials radiofònics o presentacions de debats televisius	6	0,24	6
Lectura fragmentada del Manual de pronunciació, la Guia fonètica per a les televisions locals i el Diccionari de pronunciació en català	6	0,24	2, 7
Lectura guiada de la Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana	4,5	0,18	2, 4
Recerca sobre aspectes diferenciadors dels llibres d'estil dels mitjans de comunicació en català	10	0,4	1, 2, 4
Redactar i locutar sumaris, per a dues veus, d'informatius radiofònics	6	0,24	6, 7
Resum d'intervencions orals	6	0,24	6, 7

Avaluació

Els plantejaments didàctics de Bolonya fan recórrer a vells procediments d'avaluació continuada. En l'assignatura *Llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació* es demana de construir el coneixement i l'aprenentatge de manera coresponsable i, també, d'acceptar que la finalitat bàsica que mou professors i alumnes és aconseguir un aprenentatge millor.

L'avaluació recolza en criteris de realització i de resultat d'activitats formatives, que inclouen els tipus d'evidències següents, amb el pes aproximat en la qualificació final:

- a) Sobre els continguts (45%): 1. La identificació dels continguts nuclears / 2. L'exposició dels continguts nuclears / 3. La incorporació al programa de les lectures suggerides
- b) Sobre les activitats (45%): 1. La identificació de l'èxit individual de les activitats formatives en relació amb les evidències d'aprenentatge / 2. El procés d'assoliment d'estratègies en relació amb les activitats formatives / 3. El progrés en l'èxit individual de les activitats formatives
- c) Sobre el judici crític (10%): 1. La consciència de l'aprenentatge i dels buits o interrogants que ha generat el mateix aprenentatge / 2. La implicació en el procés d'aprenentatge / 3. La presentació de propostes complementàries o alternatives

Al capdavant, tres criteris sostenen l'avaluació: compleció, precisió i correcció normativa. L'assistència a classe és obligatòria, atès que es tracta d'una assignatura presencial. Si no s'arriba a un 80% d'assistència, la qualificació serà NP 'no presentat'.

A continuació presentem l'esquema del model avaluatiu. Hi ha quatre punts a tenir en compte: a) La teoria és un 40% de la nota final. b) El seminari és un 60% de la nota final. c) NO es fa mitjana si la nota de teoria o de seminari és inferior a 3. d) Tenen dret a reavaluació els alumnes amb una nota inclosa entre 4 i 4,9.

contr. 1 45%	contr. 2 45%	classe 10%	Nota 100%	contr. 1 40%	contr. 2 40%	classe 20%	Nota 100%
-----------------	-----------------	------------	---------------------	-----------------	-----------------	------------	---------------------

Vegem-ho en números concrets:

1. Exemple d'alumne que aprova

Teoria				Seminari			
contr. 1	contr. 2	classe	Nota	contr. 1	contr. 2	classe	Nota
4,2	4,1	7	4,4	5,5	7	4	5,8

Teoria (40%): 4,4 / Seminari (60%): 5,8 / NOTA FINAL: 5,2

2. Exemple d'alumne que suspèn però amb dret a reavaluació

Teoria				Seminari			
contr. 1	contr. 2	classe	Nota	contr. 1	contr. 2	classe	Nota
4,2	4,1	7	4,4	5,5	4,5	4	4,8

Teoria (40%): 4,4 / Seminari (60%): 4,8 / NOTA FINAL: 4,6

3. Exemple d'alumne que suspèn i que no té dret a reavaluació

Teoria				Seminari			
contr. 1	contr. 2	classe	Nota	contr. 1	contr. 2	classe	Nota
4,2	4,1	7	4,4	3,5	3	4	3,4

Teoria (40%): 4,4 / Seminari (60%): 3,4 / NOTA FINAL: 3,8

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Sobre el judici crític	10%	1,5	0,06	2, 3, 4, 8
Sobre els continguts	45%	3	0,12	1, 2, 6, 7
Sobre les activitats	45%	3	0,12	2, 4, 5

Bibliografia

Avui (1997). *Llibre d'estil*. Empúries. Barcelona.

Badia Margarit, Antoni Maria (1994). *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

Badia, Jordi et al. (1997). *El llibre de la llengua catalana*. Barcelona: Castellnou.

Bassols, Margarida et al. (1997). *La llengua de TV3*. Barcelona: Empúries.

Bassols, Margarida; Segarra, Mila [ed.] (2009). *El col·loquial mediatitzat*. Vic: Eumo Editorial.

Bau, Montserrat; Pujol, Montserrat; Rius, Agnès (2007). *Curs de pronunciació: exercicis de correcció fonètica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Bibiloni, Gabriel (1997). *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Edicions 3 i 4.

Bibiloni, Gabriel (2006). "L'ús de la llengua catalana a IB3 Televisió". A: <<http://bibiloni.cat/blog/?p=239>>

Bibiloni, Gabriel. *Guia de correcció fonètica*. A: <<http://bibiloni.cat/correcciofonetica/index.html>>

Bonet, Eulàlia et al. (1997). *Manual de transcripció fonètica*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Castellanos, Josep Anton (1997). *Quadern: normativa bàsica de la llengua catalana*. Bellaterra: Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de Barcelona.

Castellanos, Josep Anton (2004). *Manual de pronunciació*. Vic: Eumo.

Company, Catalina; Puigròs, M. Antònia (2006). *Llibre d'estil d'IB3*. Palma: Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projectió Exterior de la Cultura de les Illes Balears.

Consell de Mallorca; Universitat de les Illes Balears (2009). *Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits*. Palma: Consell de Mallorca, Universitat de les Illes Balears.

Coromina, Eusebi (2008). *El 9 Nou, El 9 TV. Manual de redacció i estil*. Vic: Premsa d'Osona.

Creus, Imma; Romero, Sílvia (1999). "Els mitjans de comunicació orals a Lleida". *Llengua i Ús*, núm. 14, p. 31-36.

Creus, Imma, Julià, Joan i Romero, Sílvia (2000). *Llengua i ràdio*. Lleida: Pagès Editor.

Cros, Anna; Segarra, Mila; Torrent, Anna Maria (eds.) (2000). *Llengua oral i llengua escrita a la televisió*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Cuenca, Maria Josep (1996). *Sintaxi fonamental*. Barcelona: Empúries.

Dolç, Mavi, Teruel Planas, Elvira (1998). "Anatomia d'una notícia: aspectes lingüístics dels telenotícies". *Anàlisi*, núm. 22. Pàg. 99-119.

Enciclopèdia Catalana (1985). *Diccionari castellà-català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

Institut d'Estudis Catalans (1990). "La llengua catalana en els mitjans de comunicació de massa i especialment en la televisió". A: *Documents de la Secció Filològica I*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 137-140.

Institut d'Estudis Catalans (1993). "La llengua catalana i els mitjans de comunicació de massa". A: *Documents de la Secció Filològica II*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 31-36.

Institut d'Estudis Catalans (2007). *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona, Palma de Mallorca, València.

Llibre d'estil. El Periódico de Catalunya (2002). Barcelona: Ediciones Primera Plana.

Lacreu, Josep (2008). *Manual d'ús de l'estàndard oral*. 8a edició corregida. València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

Marí, Isidor (2007). "La consolidació d'un estàndard oral: límits i condicions". *Quaderns del CAC*, núm. 28. Pàg. 31-37.

Mestres, Josep M. et al. (2007). *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. 3a edició, actualitzada i ampliada. Barcelona: Eumo Editorial.

Mollà, Toni (2007). "El model lingüístic oral: el cas de Canal 9 o el nivell (lingüístic) desnivellat". *Quaderns del CAC*, núm. 28. Pàg. 13-19.

Paloma, David (2010). *50 obres de llengua del segle xxi. Ressenyes i propostes de recerca*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Paloma, David; Rico, Albert (2000). *Diccionari de pronunciació en català*. Barcelona: Edicions 62.

Paloma, David; Rico, Albert (2005). *No et confonguis! Diccionari de mots que es confonen*. Barcelona: Empúries.

Paloma, David; Rico, Albert (2008). *Diccionari de dubtes i barbarismes*. Barcelona: Edicions 62.

Paloma, David (2015). *Personatges convertits en paraules*. Barcelona: Barcanova.

Pons, Agustí (2010). *Cartes a Clara: una periodista del segle xxi*. Barcelona: Meteora.

Pujol, Josep M.; Solà, Joan (1995). *Ortotipografia*. Barcelona: Columna.

Saborit, Josep (2009). *Millorem la pronúncia*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Solà, Joan (1994). *Sintaxi normativa*. Barcelona: Empúries.

Solà, Joan et al. (2002). *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries.

Termcat (1997). *Diccionari de neologismes*. Barcelona: Edicions 62.

Vallverdú, Francesc (2000). *El català estàndard i els mitjans audiovisuals*. Barcelona: Edicions 62 - Televisió de Catalunya. Pràctiques Lingüístiques,3.

Webgrafia

Centre de Terminologia Termcat: *Neoloteca*. [<http://www.termcat.net>]

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals: *Portal lingüístic*. [<http://esadir.cat>]

Enciclopèdia Catalana: *Gran enciclopèdia catalana*. [<http://www. enciclopedia.cat>]

Enciclopèdia Catalana: *Diccionari de la llengua catalana*. [<http://www. enciclopedia.cat>]

Institut d'Estudis Catalans: *Diccionari de la llengua catalana*. [<http://pdl.iec.cat>]

Institut d'Estudis Catalans: *Gramàtica de la llengua catalana*.

[<http://www.iecat.net/Institucio/seccions/Filologica/gramatica/default.asp>.]

Paloma, David; Mas, Josep Àngel; Montserrat, Mònica (2011). *Diccionari de dubtes del català oral*

. [<http://www.diccionari.lecturanda.cat>].

Puigdomènech, Laura; Solís, Marina (2005). *Proposta de llibre d'estil per a Andorra Televisió*. [

http://www4.uji.es/~al058181/Llibre_estil_Andorra.pdf]

Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, Institut d'Estudis Catalans, Centre de Terminologia Termcat. *Optimot*. [<http://optimot.gencat.cat>]